

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM POLICAJNÉHO ZBORU
národná kriminálna agentúra

SPRÁVA O STAVE VYŠETROVANIA
NA ÚSEKU EXTRÉMIZMU
ZA ROK 2022

Bratislava apríl 2023

OBSAH

Úvod	3
1. Vybrané štatistické ukazovatele trestných spisov vedených národnou kriminálnou agentúrou pre trestné činy extrémizmu za rok 2022	4
1.1. Celkový počet trestných spisov (nápad)	4
1.2. Začaté trestné stíhanie	5
1.3. Ukončené trestné spisy	6
1.4. Vznesené obvinenia	7
2. Analýza problematiky vyšetrovania trestných činov extrémizmu	10
2.1. Celková situácia na úseku extrémizmu, porovnanie rokov 2021 a 2020	10
2.2. Štruktúra trestných činov extrémizmu	13
2.3. Ciele útokov	15
2.4. Charakteristika obvinených osôb	18
2.5. Modus operandi (spôsob spáchania)	20
3. Plnenie úloh národnou kriminálnou agentúrou ako gestorom na úseku boja proti extrémizmu	23

Úvod

Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru (ďalej len „národná kriminálna agentúra“) je organizačnou zložkou Prezídia Policajného zboru, ktorá je na úseku extrémizmu zameraná predovšetkým na odhaľovanie a vyšetrovanie tohto druhu trestnej činnosti.

Súčasne plní úlohu gestora boja proti extrémizmu v rámci štruktúry Policajného zboru, aj Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, a to na národnej úrovni, ako aj vo vzťahu k zahraničiu. Na tento účel sleduje vývoj bezpečnostnej situácie v oblasti boja proti extrémizmu a realizuje výmenu informácií s domácimi aj zahraničnými partnermi.

Správa o stave vyšetrovania na úseku extrémizmu za rok 2022 obsahuje komplexné hodnotenie činnosti národnej kriminálnej agentúry a celkového stavu v oblasti boja proti extrémizmu v roku 2022, včítane údajov o trestných konaniach vedených pre trestné činy extrémizmu v roku 2022, analýzy týchto údajov a ich porovnania s údajmi z predchádzajúceho obdobia.

Štatistické údaje o trestných konaniach vychádzajú z interných štatistík národnej kriminálnej agentúry vedených podľa potrieb národnej kriminálnej agentúry, sú v nich zohľadňované iné vecné a časové aspekty než v štatistikách kriminality zverejňovaných Ministerstvom vnútra SR a predstavujú najmä

- počty trestných spisov a v nich vydaných rozhodnutí v danom kalendárnom roku,
- počty trestných činov extrémizmu, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie v danom kalendárnom roku,
- počty osôb obvinených pre trestné činy extrémizmu v danom kalendárnom roku.

Na zaradenie trestného činu extrémizmu do štatistiky za daný kalendárny rok nemá vplyv dátum spáchania skutku.

1. Vybrané štatistické ukazovatele trestných spisov vedených národnou kriminálnou agentúrou pre trestné činy extrémizmu za rok 2022

	2022
Celkový počet trestných vecí	317
Nápad trestných vecí v roku 2022	171
Prešlo z roku 2021	139
Obnovené	7
Začatie trestného stíhania	107
Celkový počet ukončených vecí	212
pred začatím trestného stíhania - celkom	98
- odovzdané podľa § 197 ods. 1 písm. a) alebo b) TP	13
- odložené podľa § 197 ods. 1 písm. c) TP	2
- odmietnuté podľa § 197 ods. 1 písm. d) TP	69
- odložené podľa § 197 ods. 2 TP	2
- inak vybavené	12
po začatí trestného stíhania - celkom	114
- návrh na podanie obžaloby	33
- návrh na konanie o dohode o vine a treste	7
- postúpenie vecí podľa § 214 TP	9
- zastavenie trestného stíhania podľa § 215 TP	20
- podmienené zastavenie TS podľa § 216 TP	1
- prerušenie trestného stíhania podľa § 228 TP	27
- inak vybavené	17
Počet obvinených osôb	57

1.1 Celkový počet trestných vecí (nápad)

V roku 2022 národná kriminálna agentúra celkovo konala v **317** trestných veciach týkajúcich sa **trestných činov extrémizmu** podľa § 140a Trestného zákona.

Z celkového počtu 317 trestných vecí bolo **171** trestných vecí prijatých do vyšetrovania v roku 2022 (nápad), **139** neukončených vecí prešlo z minulého obdobia a **7** trestných vecí z minulého obdobia, ktoré boli k 1. januáru 2022 vedené ako ukončené, boli v roku 2022

obnovené. Z obnovených vecí bolo 5 obnovených z dôvodu pokračovania v trestnom stíhaní, jedna bola obnovená z dôvodu zrušenia uznesenia o odovzdaní vecí na prejednanie priestupku, a jedna z dôvodu vrátenia návrhu na konanie o dohode o vine a treste.

1.2 Začaté trestné stíhanie

V roku 2022 bolo národnou kriminálnou agentúrou začaté trestné stíhanie pre trestné činy extrémizmu v **94** vyšetrovacích spisoch. V ďalších **13** vyšetrovacích spisoch bolo pre trestný čin extrémizmu začaté trestné stíhanie nepríslušným orgánom činným v trestnom konaní a následne vo veci viedla trestné stíhanie národná kriminálna agentúra. Spolu bolo v 107 prípadoch začaté trestné konanie pre trestné činy extrémizmu.

Pokiaľ ide o štruktúru trestných činov v konaniach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin extrémizmu, v roku 2022 bolo zaznamenaných **najviac** trestných činov **rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b** Trestného zákona, ktorých bolo 34. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim trestným činom bol trestný čin **prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422** Trestného zákona, v počte 33 prípadov. Na treťom mieste z hľadiska početnosti boli trestné činy spáchané **z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) Trestného zákona**, teda z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie, v počte 28 prípadov.

Prehľad trestných činov extrémizmu podľa právnej kvalifikácie

§	Právna kvalifikácia skutku podľa Trestného zákona									
	421	422	422a	422b	422c	422d	423	424	424a	140 písm. e)
nápad 2022	3	33	3	34	17	4	21	6	1	28

Pozn. V rámci jedného trestného konania bolo začaté trestné stíhanie aj pre viac trestných činov

V menšej miere sa vyskytli trestné činy hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona, išlo o 21 prípadov a trestné činy **prechovávanía extrémistického materiálu podľa § 422c**, išlo o 17 prípadov.

Ostatné trestné činy extrémizmu neboli významne zastúpené, resp. sa vôbec nevyskytli. Pri trestných činoch podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona išlo o **6** prípadov, pri trestných činoch popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona išlo o **4** prípady, pri trestných činoch založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona a trestných činoch výroby extrémistického materiálu podľa § 422a Trestného zákona boli zaznamenané zhodne **3** prípady a pre trestný čin apartheidu a diskriminácie skupiny osôb podľa § 424a Trestného zákona bolo v roku 2022 začaté trestné stíhanie v **1** prípade.

1.3 Ukončené trestné spisy

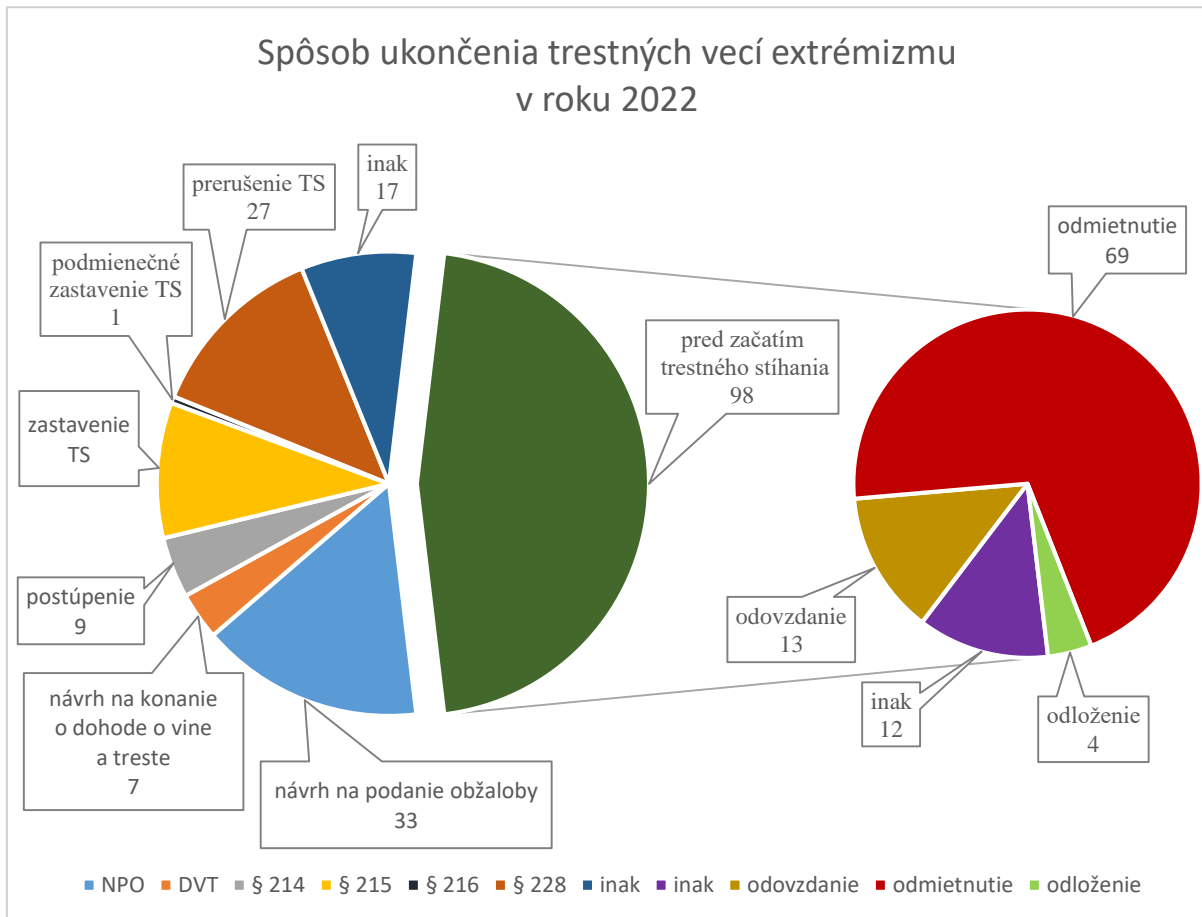
V roku 2022 národná kriminálna agentúra celkovo ukončila **212** trestných vecí týkajúcich sa extrémistickej trestnej činnosti.

Pred začatím trestného stíhania bolo ukončených **98** prípadov. Najčastejšie bolo rozhodnuté o odmietnutí veci podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, a to v **69** prípadoch. V **12** prípadoch bola vec odovzdaná na prejednanie priestupku podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, v **1** prípade bola vec odovzdaná inému orgánu na disciplinárne konanie podľa § 197 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, **2** veci boli odložené podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a **2** veci odložené podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Iným spôsobom bolo vybavených **12** vecí, z toho administratívnym postúpením inému orgánu činnému v trestnom konaní mimo národnej kriminálnej agentúry z dôvodu príslušnosti **6** vecí, administratívnym postúpením v rámci národnej kriminálnej agentúry **3** veci a z iných administratívnych dôvodov **3** veci.

Po začatí trestného stíhania bolo ukončených **114** prípadov týkajúcich sa trestných činov extrémizmu, z nich boli štyri ukončené po vrátení veci prokurátorom. Návrhom na podanie obžaloby podľa § 209 ods. 1 Trestného poriadku bolo skončených **33** trestných vecí, návrhom na konanie o dohode o vine a treste podľa § 232 Trestného poriadku **7** vecí, postúpením na prejednanie priestupku podľa § 214 Trestného poriadku **9** vecí a podmieneným zastavením trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku **1** vec.

Trestné stíhanie pre trestné činy extrémizmu bolo v roku 2022 v **20** prípadoch zastavené podľa § 215 Trestného poriadku a v **27** prípadoch prerušené podľa § 228 Trestného poriadku.

Iným spôsobom bolo vybavených **17** vecí. Z nich spojením vecí podľa § 21 ods. 3 Trestného poriadku (per analogiam) bolo ukončených **13** vecí, administratívnym postúpením inému orgánu činnému v trestnom konaní mimo národnej kriminálnej agentúry **3** veci a administratívnym postúpením v rámci národnej kriminálnej agentúry **1** vec.

Keďže o veciach ukončených administratívnym postúpením v rámci národnej kriminálnej agentúry bolo naďalej konané na národnej kriminálnej agentúre, v celkovom nápade aj celkovej počte trestných vecí uvedených v kapitole 1.1 sú tieto veci započítané len raz.

1.4 Vznesené obvinenia

V roku 2022 národná kriminálna agentúra celkovo vznesla obvinenie **57** osobám, z toho **56** fyzickým osobám a **1** právnickej osobe, za **89** skutkov naplňajúcich znaky niektorého, alebo

viacerých trestných činov extrémizmu. Jednej osobe bolo vznesené obvinenie **štyrikrát** a ďalším dvom osobám **dvakrát**, v rôznom čase, v rôznych trestných veciach, za rôzne skutky. Tieto osoby sú v prehľade započítané vždy iba raz. Väzobne bolo za trestné činy extrémizmu v roku 2022 stíhaných **5** osôb.

Národná kriminálna agentúra okrem toho viedla v roku 2022 trestné stíhanie voči páchatelom¹ trestných činov extrémizmu aj v trestných veciach z predchádzajúceho obdobia neukončených ku konca roku 2021. Išlo o 38 trestných vecí, v ktorých bolo vznesené obvinenie 61 fyzickým osobám. V roku 2022 bola obnovená 1 trestná vec ukončená v roku 2021, v ktorej bolo v predchádzajúcom období vznesené obvinenie 1 osobe. Išlo o obnovenie z dôvodu vrátenia návrhu na podmieňané zastavenie trestného stíhania.

V roku 2022 bolo **najčastejšie** vznesené obvinenie za trestný čin **rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b** Trestného zákona, a to 19 osobám, z toho 18 fyzickým osobám a 1 právnickej osobe. Za niektorý z **trestných činov spáchaných z osobitného motívu podľa § 140 písm. e)** Trestného zákona a za trestný čin **prechovávanía extrémistického materiálu podľa § 422c** Trestného zákona bolo vznesené obvinenie zhodne 17 osobám. Za trestný čin **prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422** Trestného zákona bolo v roku 2022 obvinených 14 osôb.

Pri trestných činoch spáchaných z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) Trestného zákona, teda z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie, išlo najčastejšie o trestné činy výtržníctva podľa § 364 Trestného zákona (6 prípadov), trestné činy nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona (4 prípady) a trestné činy ublíženia na zdraví podľa § 156 Trestného zákona (4 prípady).

Ostatné trestné činy extrémizmu, pokiaľ ide o vznesenie obvinenia, boli tradične menej zastúpené. Za trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona bolo vznesené obvinenie 6 osobám, za trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi podľa § 424 Trestného zákona 5 osobám, za trestný čin založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona a za trestný čin popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona zhodne 3 osobám, a 2 osobám za

¹ Páchatelom sa na účely tejto informácie rozumie osoba, ktorej bolo vznesené obvinenie, ak z povahy veci nevyplýva nič iné.

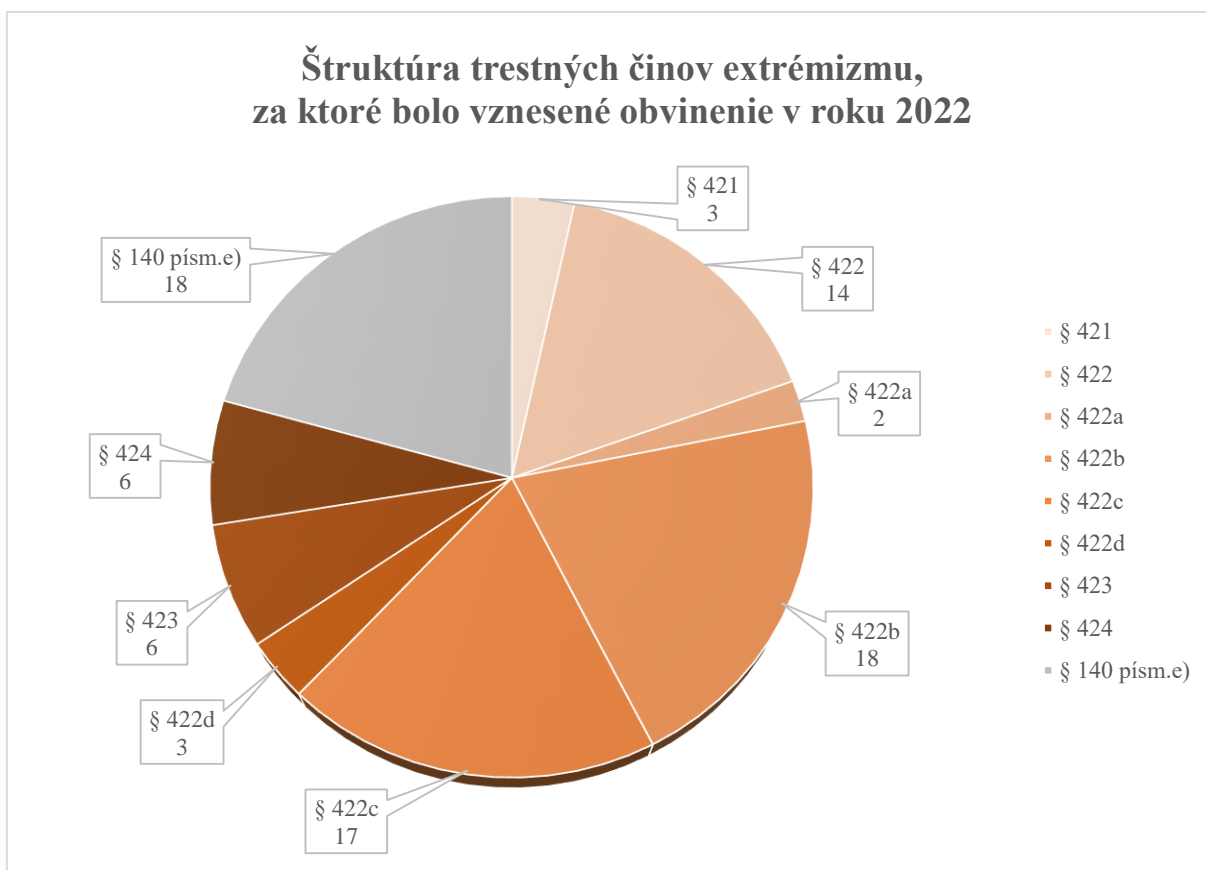
restný čin výroby extrémistických materiálov podľa § 422a Trestného zákona. Za restný čin apartheidu a diskriminácie skupiny osôb podľa § 424a Trestného zákona nebolo v hodnotenom období vznesené obvinenie žiadnej osobe.

Štruktúra počtu obvinených podľa spáchaného restného činu extrémizmu

§	Právna kvalifikácia skutku podľa Trestného zákona									
	421	422	422a	422b	422c	422d	423	424	424a	140 písm. e)
počet* obvinených	3	14	2	18 FO 1 PO	17	3	6	5	0	17

* Jednotlivým obvineným osobám bolo vznesené obvinenie aj pre viacero restných činov

Nasledujúci graf zobrazuje štruktúru restných činov extrémizmu, za ktoré bolo v roku 2022 vznesené obvinenie. Mierne odlišnosti oproti počtom obvinených sú spôsobené tým, že v jednotlivých restných veciach bolo stíhaných viacero osôb v postavení spolupáchateľov za jeden restný čin extrémizmu alebo naopak bol páchatel' stíhaný za viac restných činov extrémizmu.

Národná kriminálna agentúra v hodnotenom období nevedla restné stíhanie voči žiadnej osobe, ktorá by restnú činnosť extrémizmu spáchala ako člen organizovanej skupiny, zločineckej skupiny, teroristickej skupiny alebo extrémistickej skupiny.

2. Analýza problematiky vyšetrovania trestných činov extrémizmu

2.1 Celková situácia na úseku extrémizmu, porovnanie rokov 2022 a 2021

V oblasti prejavov extrémizmu v roku 2022 vo všeobecnosti došlo k návratu k stavu v období pred pandémiou COVID-19, zatiaľ čo v roku 2021 bola celková situácia ešte výrazne ovplyvnená pandemickým stavom. Na situáciu v oblasti extrémizmu v Slovenskej republike mal v roku 2022 značný vplyv vojenský konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou a v 2. polroku tiež komunálne voľby a teroristický útok v Bratislave na predstaviteľov LGBTQIA+² komunity.

Kým v roku 2021 a začiatkom roka 2022 sa pravicovo extrémistická scéna zameriavala predovšetkým na kritiku opatrení štátu na boj proti šíreniu koronavírusu, od vypuknutia rusko-ukrajinského konfliktu sa stali nosnými iné témy. Na začiatku to bola migrácia osôb z územia Ukrajiny na územie Slovenska, keď napríklad tranzit osôb inej než ukrajinskej štátnej príslušnosti cez Slovensko do vlastnej krajiny sa dezinterpretoval ako zneužívanie konfliktu na nelegálny vstup na územie Slovenska a na následný nekontrolovateľný pohyb v rámci schengenského priestoru. Potom bola predmetom kritiky humanitárna pomoc pre Ukrajinu, v súvislosti s ktorou sa objavili naratívy o jej poskytovaní na úkor sociálneho zabezpečenia obyvateľov Slovenska. Neskôr dominovala téma energetickej krízy vyvolanej uplatňovaním sankcií proti Rusku a jej dopadov na slovenské hospodárstvo, pričom kritika sa zameriavala nielen na vládu Slovenskej republiky, ktorá podľa nej nebola schopná krízu vyriešiť, ale aj na európske inštitúcie, či USA. Šírenie týchto naratívov bolo tradične realizované najmä v kybernetickom priestore, prostredníctvom sociálnych sietí, no bez významu nebolo ani šírenie cez masovo-komunikačné prostriedky, či v reálnom priestore, keďže sa riešenie dôsledkov rusko-ukrajinského konfliktu stalo predmetom politického boja.

Okrem toho boli naďalej prítomné aj dovtedy štandardné prejavy extrémizmu, v kybernetickom priestore aj mimo neho, zamerané predovšetkým na problémy medzi príslušníkmi rómskeho etnika a majoritného obyvateľstva a po teroristickom útoku v Bratislave bol zaznamenaný nárast prejavov extrémizmu proti LGBTQIA+ komunite. Po uvoľnení protipandemických opatrení došlo prirodzene k zvýšenej migrácii osôb, a to aj nelegálnej. V dôsledku zavedenia kontrol na slovensko-českej a slovensko-rakúskej hranici a politike vracania nelegálnych migrantov na základe readmisných dohôd na územie Slovenska na jeseň 2022 sa do popredia opäť dostali nenávistné prejavy proti migrantom, najmä zo Sýrie

² Lesby, gejovia, bisexuáli, transrodové, queer, intersexuálne a asexuálne osoby.

a v nadväznosti na to myšlienky o zlyhávaní bezpečnostných zložiek štátu a európskych inštitúcií, ako aj o možnosti zabezpečenia štátnej hranice neštátnymi subjektmi – tzv. polovojenskými skupinami.

Možno konštatovať, že obdobie výraznej polarizácie spoločnosti pretrvávalo aj v roku 2022. Najmä zhoršenie ekonomickej situácie obyvateľstva prispievalo k občianskej nespokojnosti a k ochote časti obyvateľstva akceptovať nenávisťné prejavy voči Ukrajincom, iným cudzincom, či rôznym menšinám, preberať tieto nenávisťné myšlienky a ďalej ich šíriť. Na druhej strane iná časť obyvateľstva na tieto nenávisťné prejavy, najmä voči Ukrajincom a príslušníkom LGBTQIA+ komunity, reagovala mimoriadne citlivo a neochota ich tolerovať sa prejavila v náraste podnetov o akýchkoľvek prejavoch neznášanlivosti, aj takých, ktoré nemajú znaky trestného činu alebo priestupku extrémizmu, resp. nie sú protiprávnym konaním.

Pretrvávajúci trend uzatvárania sa páchatel'ov extrémistickej trestnej činnosti do skupín bez možnosti voľného prístupu tretích osôb, tak v kybernetickom priestore, ako aj mimo neho, používanie skrytej identity, a tiež opatrenia prevádzkovateľov sociálnych sietí na ochranu osobných údajov, sťažovali prístup policajtom protiteroristickej centrály k informáciám potrebným na účely odhaľovania tejto trestnej činnosti. Policajný zbor sa snaží priebežne zabezpečovať a vytvárať nové spôsoby a nástroje na účinné vyhľadávanie a dokumentovanie dôkazov o trestnej činnosti extrémizmu, čo je značne komplikované z dôvodu vysokej finančnej náročnosti.

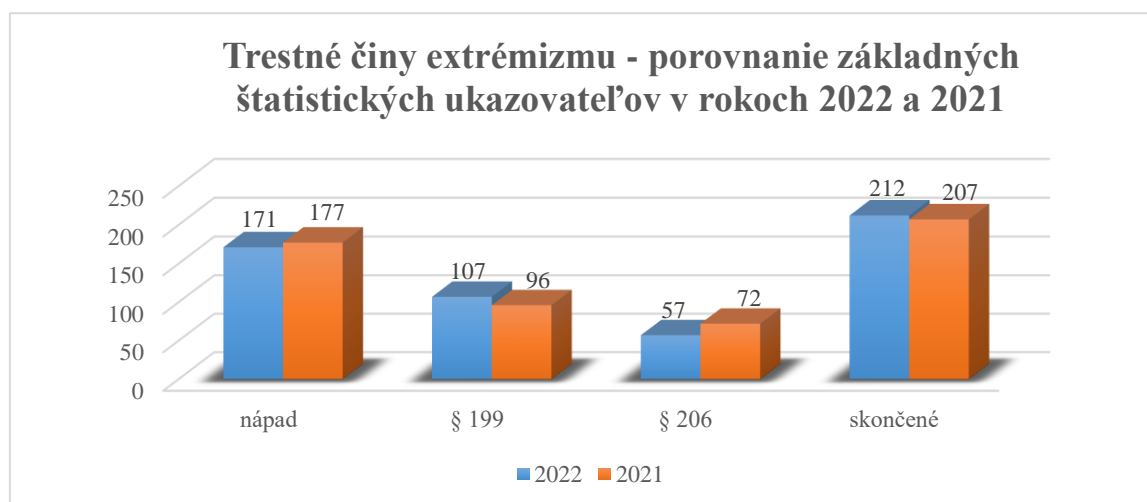
Ďalším problémom odhaľovania extrémistickej trestnej činnosti páchanej vo virtuálnom priestore sa čoraz viac ukazuje výborná znalosť cudzích jazykov páchatel'mi a s tým spojená možnosť šírenia extrémistických materiálov v komunitách v zahraničí. V takých prípadoch je náročné odhaliť, náležite posúdiť a vyhodnotiť, že trestná činnosť je vykonávaná z územia Slovenska páchatel'om spadajúcim pod slovenskú jurisdikciu, najmä ak z jeho prejavov nie je väzba na Slovensko zrejmá. Je potrebné uviesť, že objektívne nie je možné zaistiť zo strany Policajného zboru monitorovanie celosvetového virtuálneho priestoru. Policajný zbor vytvára aktivity so snahou zabezpečovať a dopĺňať dostatočný počet policajtov s potrebnou odbornosťou v oblasti boja proti extrémizmu v online prostredí a súčasne s rovnako výbornou znalosťou cudzieho jazyka, ako má páchatel', pričom táto snaha je limitovaná všeobecne známym obmedzeným množstvom finančných prostriedkov vyčlenených pre Policajný zbor a obmedzeným množstvom personálnych kapacít.

V roku 2022 možno oproti roku 2021 na úseku boja proti extrémizmu konštatovať ustálený stav pokiaľ ide o **nápad** trestných vecí. Mierne zvýšenie bolo v roku 2022 zaznamenané v počte **začatých trestných stíhaní**, aj počte **ukončených trestných vecí**.

V počte **obvinených osôb** došlo k poklesu. V porovnaní s rokom 2021 došlo v roku 2022 k zmene štruktúry trestných činov extrémizmu, čo do druhu trestných činov a situácia sa vrátila približne do predpandemického stavu. Okrem toho došlo v roku 2022 k zmene štruktúry spôsobov spáchania trestných činov extrémizmu, keď výrazne stúpol počet trestných činov spáchaných v reálnom priestore za súčasného zachovania počtu trestných činov spáchaných v kybernetickom priestore.

Národná kriminálna agentúra v roku 2022 prijala do vyšetrovania **171** trestných vecí v súvislosti s trestnými činmi extrémizmu, o ktorých bolo konané v 175 vyšetrovacích spisoch, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo **177**. Celkom viedla v roku 2022 vyšetrovanie pre trestné činy extrémizmu v **317** trestných veciach v 321 vyšetrovacích spisoch, oproti **334** trestným veciam v roku 2021.

Kým v roku 2021 bolo začaté trestné stíhanie pre trestné činy extrémizmu v **96** trestných veciach, v roku 2022 bolo vedené trestné stíhanie vo veciach trestných činov extrémizmu v **107** prípadoch, pričom v **94** z týchto trestných vecí bolo začaté trestné stíhanie vyšetrovateľmi národnej kriminálnej agentúry a **13** trestných vecí bolo prevzatých na konanie po začatí trestného stíhania pre trestné činy extrémizmu nepríslušným orgánom činným v trestnom konaní. Obvinenie bolo v roku 2022 vznesené **57** osobám, z toho 56 fyzickým osobám a jednej právnickej osobe, oproti **72** osobám obvineným v roku 2021, a v **212** trestných veciach bolo vyšetrovanie ukončené, kým v roku 2021 ich bolo ukončených **207**.

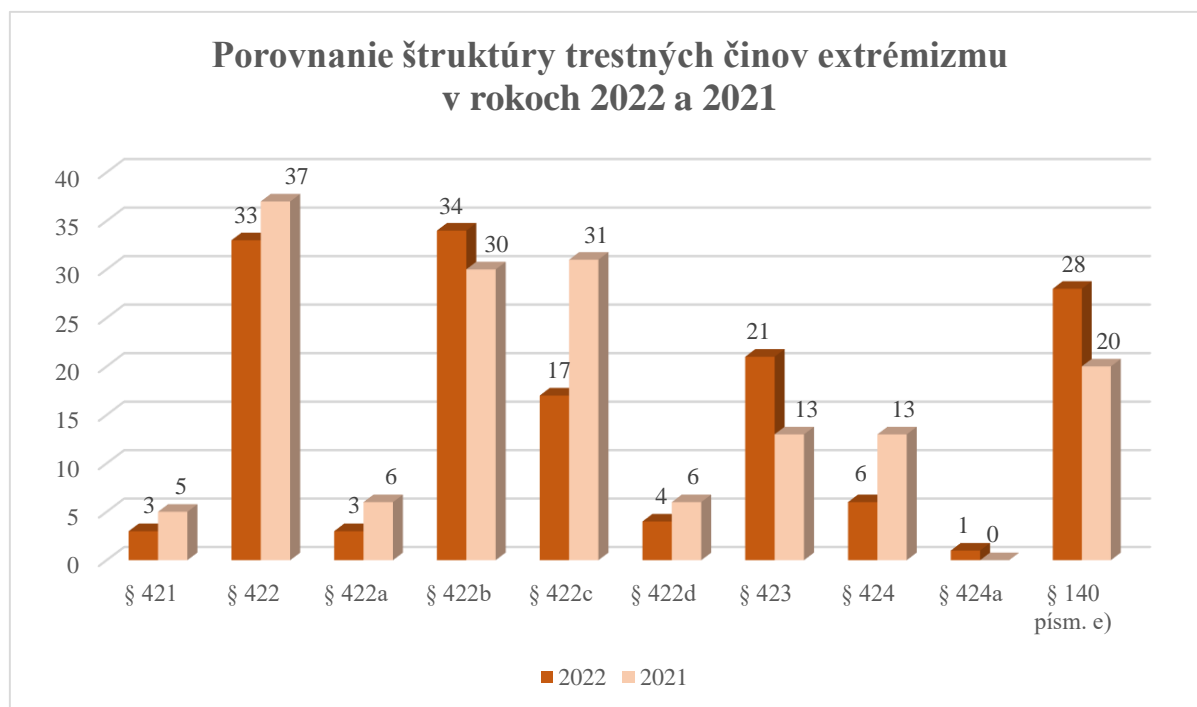
Celkový počet páchatel'ov postavených pred súd bol v roku **2022 takmer zhodný** oproti roku 2021. V roku **2022** bolo predložených 33 návrhov na podanie obžaloby na **37 páchatel'ov** (36 fyzických osôb a 1 právnická osoba), z nich na dvoch páchatel'ov trikrát v rôznych trestných veciach, a 7 návrhov na dohodu o vine a treste vo vzťahu k **8 páchatel'om**. Oproti tomu v roku

2021 išlo o 24 návrhov na podanie obžaloby na **25 páchatel'ov** a 21 návrhov na dohodu o vine a treste vo vz'ahu k **23 páchatel'om**.

2.2 Štruktúra trestných činov extrémizmu

Pokiaľ ide o štruktúru trestných činov extrémizmu z hľadiska **druhu trestného činu**, pre ktoré bolo v roku 2022 začaté trestné stíhanie, **najviac** bolo zaznamenaných trestných činov **rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b** Trestného zákona. Išlo o 34 trestných činov, čo oproti minulému roku, keď ich bolo zaznamenaných 30, predstavuje nárast o 13 %.

Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim trestným činom bol trestný čin **prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422** Trestného zákona, došlo pri ňom k poklesu o 11 % (z 37 na 33). Tretí najčastejšie sa vyskytujúci trestný čin bol trestný čin spáchaný z **osobitného motívu podľa § 140 písm. e)** Trestného zákona, teda z nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie, pri ktorom došlo k značnému nárastu o 40 % (z 20 na 28).

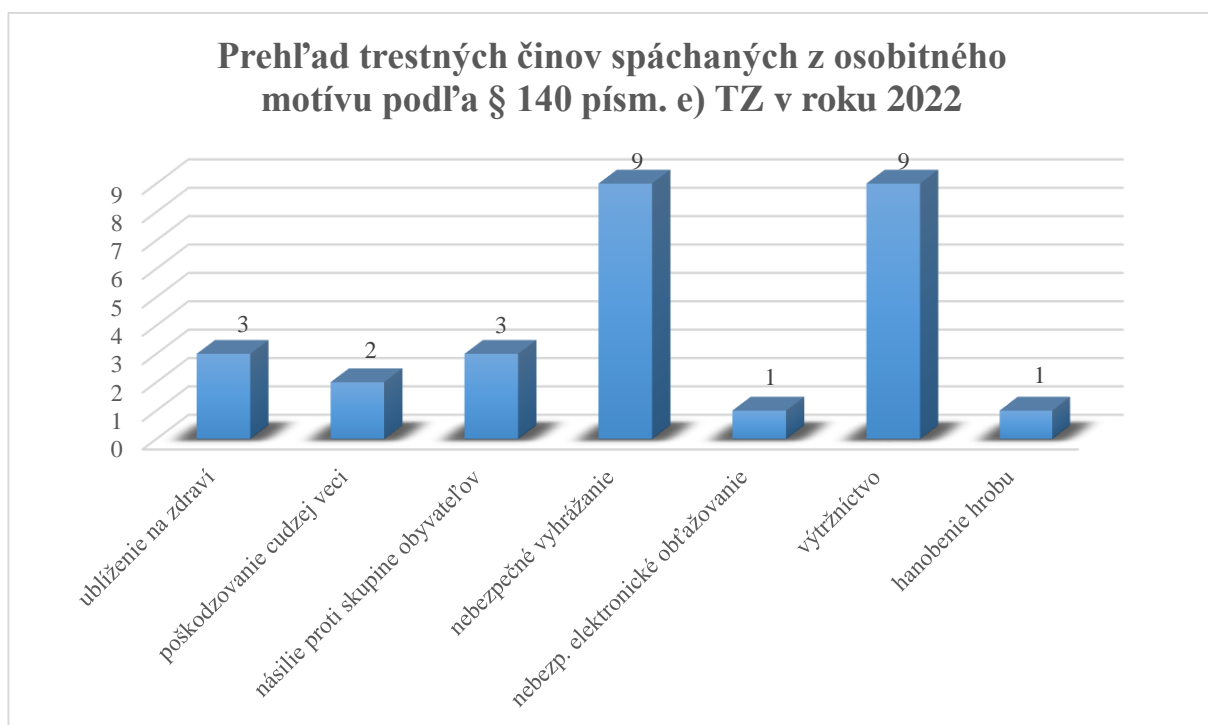

V porovnaní s rokom 2021 došlo v roku 2022 k nárastu pri trestnom čine hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona o 62 % (z 13 na 21) a k poklesu pri

trestnom čine prechovávaní extrémistického materiálu podľa § 422c Trestného zákona o 45 % (z 31 na 17). Pri trestnom čine podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona k poklesu o 54 % (z 13 na 6), pri trestnom čine popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona k poklesu o 33 % (zo 6 na 4), pri trestnom čine výroby extrémistického materiálu podľa § 422a Trestného zákona k poklesu o 50 % (zo 6 na 3) a pri trestnom čine založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona k poklesu o 40 % (z 5 na 3).

V roku 2022 bol zaznamenaný aj jeden trestný čin apartheidu a diskriminácie skupiny osôb podľa § 424a Trestného zákona, kým v roku 2021 sa nevyskytol ani jeden. Podnetov občanov viažucich sa k tomuto trestnému činu bolo aj v roku 2022 rovnako ako v roku 2021 oveľa viac, pričom ich podstatou bola podľa oznamovateľov predovšetkým diskriminácia osôb, ktoré neboli ochotné rešpektovať protipandemické opatrenia. Všetkých 20 takýchto trestných oznámení podaných v roku 2022, ako aj 11 ďalších, ktoré boli podané ešte v roku 2021, ale nebolo o nich v roku 2021 rozhodnuté, bolo odmietnutých podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku a následne bol tento postup v plnom rozsahu akceptovaný prokurátorom. Výskyt takýchto podnetov prirodzene ustal po zrušení protipandemických opatrení.

Nárast v počte trestných činov spáchaných z **osobitného motívu** podľa § 140 písm. e) Trestného zákona v roku 2022 potvrdil, že ich výrazné zníženie v rokoch 2021 a 2020 oproti predchádzajúcim obdobiam bolo dôsledkom opatrení na zamedzenie šírenia pandémie

COVID-19, najmä obmedzenia možnosti osobného styku osôb na verejnosti. Keďže tieto trestné činy sú páchané predovšetkým na verejnosti a pri osobnom kontakte páchatel'a a obeť, po zrušení obmedzení v druhom polroku 2022 bol zaznamenaný rastúci trend ich výskytu.

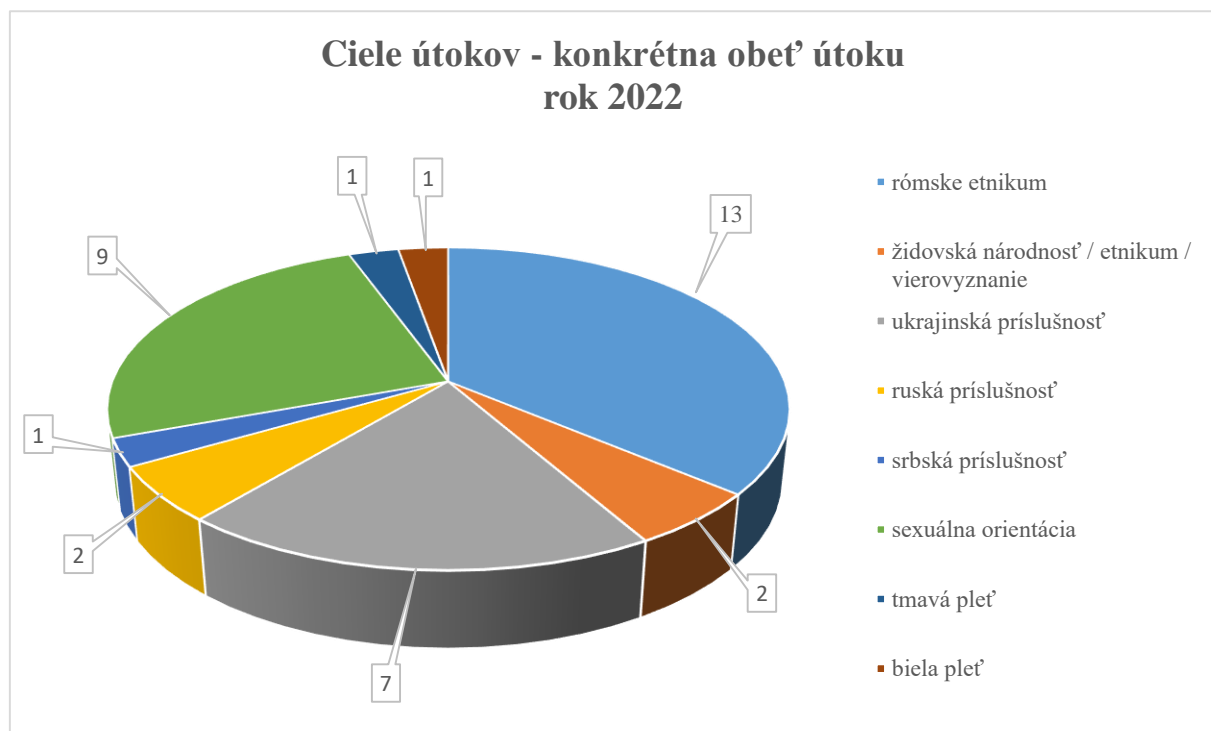
V roku 2022 najčastejšie išlo o trestné činy nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona a výtržníctva podľa § 364 Trestného zákona (zhodne 9 prípadov).

Pokiaľ ide o **extrémistickú orientáciu**, aj v roku 2022 sa takmer výlučne vyskytovali prejavy pravicového extrémizmu, prípady ľavicového extrémizmu boli zaznamenané tri.

2.3 Ciele útokov

Trestné činy extrémizmu charakterizuje skutočnosť, že **útoky** sú najčastejšie **namierené** proti určitej osobe alebo proti neurčitému okruhu osôb pre ich príslušnosť ku konkrétnej skupine osôb, charakteristickej individuálne neovplyvniteľnými faktormi, ako sú napríklad rasa, národ, farba pleti, sexuálna orientácia, alebo individuálne ovplyvniteľnými faktormi, ako sú napríklad politické presvedčenie, či náboženské vyznanie.

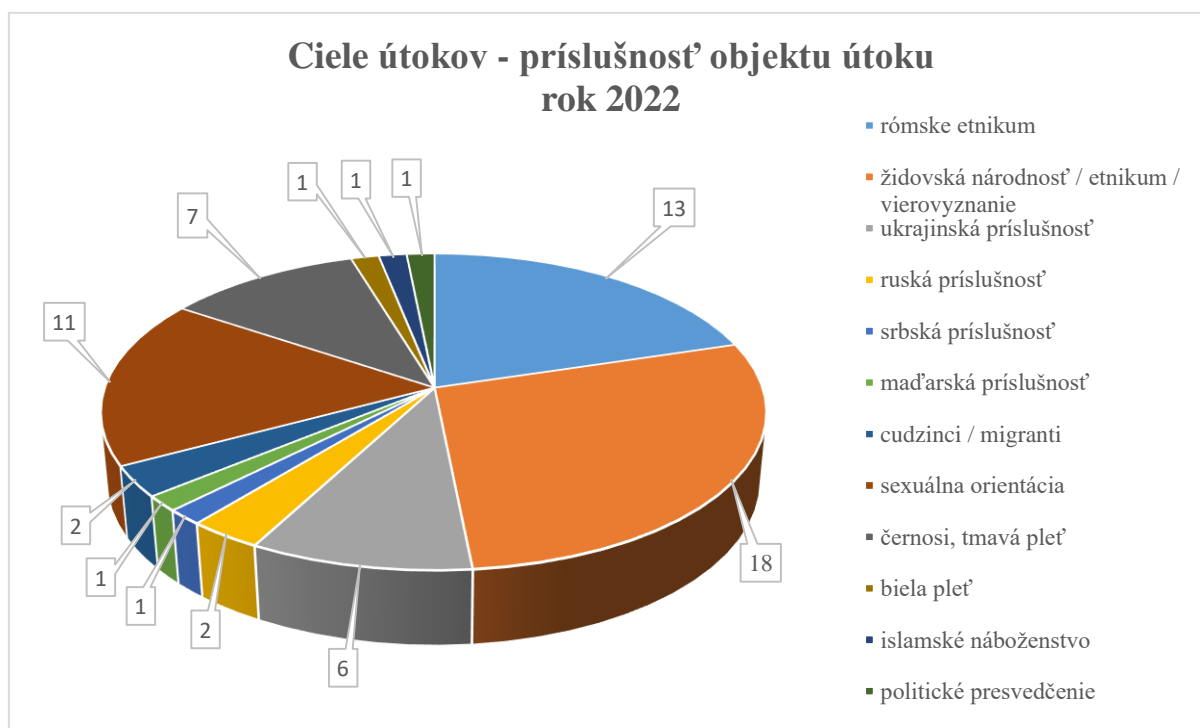
Vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie alebo vznesené obvinenie v roku 2022 a v ktorých bolo možné identifikovať konkrétnu obeť útoku, sa výrazne prejavil vplyv rusko-ukrajinského konfliktu a v závere roka aj teroristický útok v Bratislave.

Najviac útokov bolo tradične zaznamenaných proti osobám, ktoré patria k rómskemu etniku alebo pre domnelú príslušnosť k rómskemu etniku alebo proti osobám z majoritného obyvateľstva, ktoré sa postavili na obranu napadnutých osôb patriacich k rómskemu etniku (13 osôb).

Útoky z dôvodu, že je obeť Ukrajincom, boli namierené proti 7 osobám, z dôvodu, že je Rusom, proti 2 osobám a z dôvodu, že je Srbom, proti 1 osobe. Útoky pre príslušnosť alebo domnelú príslušnosť k židovskému etniku boli namierené proti 2 fyzickým osobám, útok pre príslušnosť k bielej rase proti 1 osobe a útok pre tmavšiu pleť zhodne proti 1 osobe. Útoky pre sexuálnu orientáciu alebo domnelú príslušnosť k LGBTQIA+ komunite alebo pre podporu, či obranu takýchto osôb boli namierené proti 9 osobám, pričom proti 8 z nich po teroristickom útoku v Bratislave v októbri 2022.

Nie vždy možno pri trestnom čine identifikovať konkrétneho poškodeného. Pri hodnotení cielenia extrémistických útokov vo všeobecnosti, teda aj proti konkrétnej osobe (poškodenému) aj proti neurčitému okruhu osôb, možno konštatovať, že pri trestných činoch, za ktoré bolo v roku 2022 začaté trestné stíhanie, aj za ktoré bolo vznesené obvinenie, bolo najviac útokov proti židovskému etniku, a to 18. Pre útoky z dôvodu príslušnosti k rómskemu etniku bolo vedené konanie v 13 trestných veciach.

Významný počet útokov bol zaznamenaný aj pre sexuálnu orientáciu (11, z toho 5 po teroristickom útoku v Bratislave v októbri 2022) a pre tmavú pleť (7). Útoky proti Ukrajincom boli vyšetrované v 6 trestných veciach, proti Rusom v 2 a všeobecne proti cudzincom, či

migrantom tiež v 2 trestných veciach. V ostatných kategóriách bolo zaznamenané po jednom prípade, a to pre srbskú, či maďarskú príslušnosť, pre bielu pleť, politické presvedčenie proti moslimom. Ak boli v danej trestnej veci viaceré konkrétne poškodené osoby z jednej kategórie, v tomto členení sú započítané len raz.

Aj v roku 2022 sa prejavil trend, ktorý dlhodobo pretrváva v podmienkach Slovenskej republiky, a to jednoznačná prevaha útokov proti rómskemu etniku v prípadoch, keď páchatel' smeruje útok proti konkrétnej osobe, pričom častokrát ide o prípad osobného stretu páchatel'a s obeťou trestného činu extrémizmu. Útoky takéhoto druhu proti židovskému etniku nie sú významne zastúpené. Ak sa však berú do úvahy aj útoky nenamierené proti konkrétnym osobám, ktoré sa v prevažnej miere odohrávajú v kybernetickom priestore, počet protižidovských útokov je výrazne vyšší, či dokonca prevažujúci.

Tento stav možno pripísať skutočnosti, že prejavy extrémizmu mimo internetu sú skôr dôsledkom napätia medzi majoritnou časťou obyvateľ'stva a menšinovým rómskym etnikom v rámci Slovenska, ktoré je okrem iného spôsobené a podporované myšlienkami o neschopnosti rómskeho etnika ako homogénnej skupiny prispôbiť sa bežným spoločenským normám. Oproti tomu prejavy extrémizmu na internete sú skôr výsledkom šírenia celosvetových extrémistických myšlienok založených na historických predsudkoch a hľadani zástupných príčin negatívnych spoločenských javov, pričom sa stávajú prostriedkom na vyjadrenie frustrácie, hnevu a nespokojnosti páchatel'a so spoločenskou situáciou.

V kontexte udalostí roku 2022 je zrejmé, že pokiaľ ide o postoj k menšinám, cudzincom, či všeobecne osobám odlišujúcim sa od väčšiny, slovenská spoločnosť je mimoriadne konzervatívna a veľmi citlivo reaguje na akékoľvek vybočenie z ustáleného stavu. Preto je náchylná buď na obrovské prejavy podpory na jednej strane alebo na prejavy nenávisťi, až násilia na strane druhej. Pritom často nielen kopíruje správanie osôb, ktoré považuje za authority a ktorým dôveruje, ale intenzitu tohto správania znásobuje.

Keď po vypuknutí rusko-ukrajinského konfliktu dochádzalo k masívnym prejavom solidarity s ukrajinskými občanmi, aj pomoci zo strany štátu, u xenofóbnej časti obyvateľ'stva, často ovplyvnenej dezinformáciami, to vyvolalo vlnu nevôle, až nenávisťi vo virtuálnom prejave na internete, aj pri osobnom strete s Ukrajincami, zatiaľčo u inej časti obyvateľ'stva vlnu nenávisťi voči Rusom. Z teritoriálneho hľadiska najviac takýchto prejavov v reálnom prostredí bolo prirodzene zaznamenaných na východe Slovenska, najmä v meste Prešov, keďže ide oblasť s vysokým výskytom občanov hlásiacim sa k rusínskej národnosti a nachádza sa v nej najviac osôb úzko spätých s Ukrajinou, či už národnostne alebo rodinne.

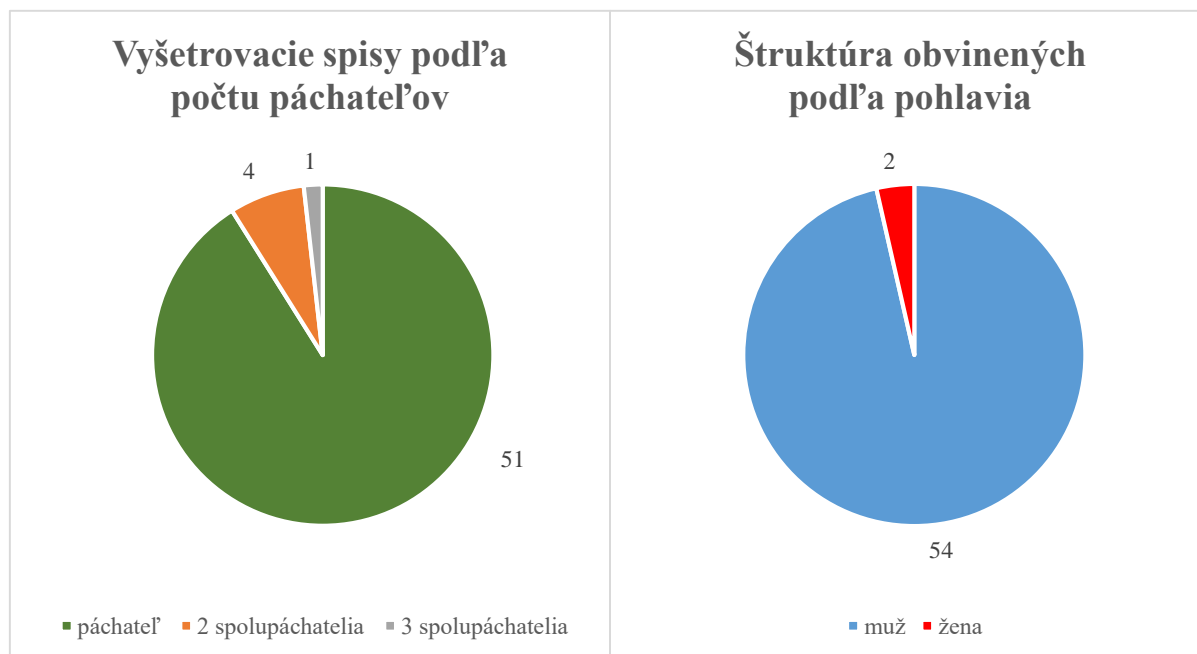
Rovnako tak prejavy podpory a otváranie otázok na zlepšenie podmienok občianskeho spolužitia s príslušníkmi LGBTQIA+ komunity po teroristickom útoku v Bratislave v októbri 2022 vyvolali niekoľkonásobný nárast nenávisťných prejavov a útokov proti tejto komunite.

Preto aj keď trestné činy z nenávisťi proti Ukrajincom, Rusom, či LGBTQIA+ komunite tvoria len malú časť z celkového množstva nenávisťných prejavov proti týmto skupinám osôb (kam zaraďujeme tiež priestupky a konania, ktoré nedosahujú znaky protiprávnosti), aj pri nich sa prejavil výrazný nárast oproti minulým obdobiam, resp. sa objavili, hoci v minulých obdobiach sa vôbec nevyskytli.

2.4 Charakteristika obvinených osôb

Pokiaľ ide o **charakteristiku osôb**, ktoré boli obvinené z jedného alebo viacerých trestných činov extrémizmu v roku 2022, prevažne bola extrémistická trestná činnosť páchaná jednotlivcami, a to v 51 trestných veciach, v 4 prípadoch išlo o spolupáchateľstvo dvoch obvinených a v jednom prípade o spolupáchateľstvo 3 obvinených.

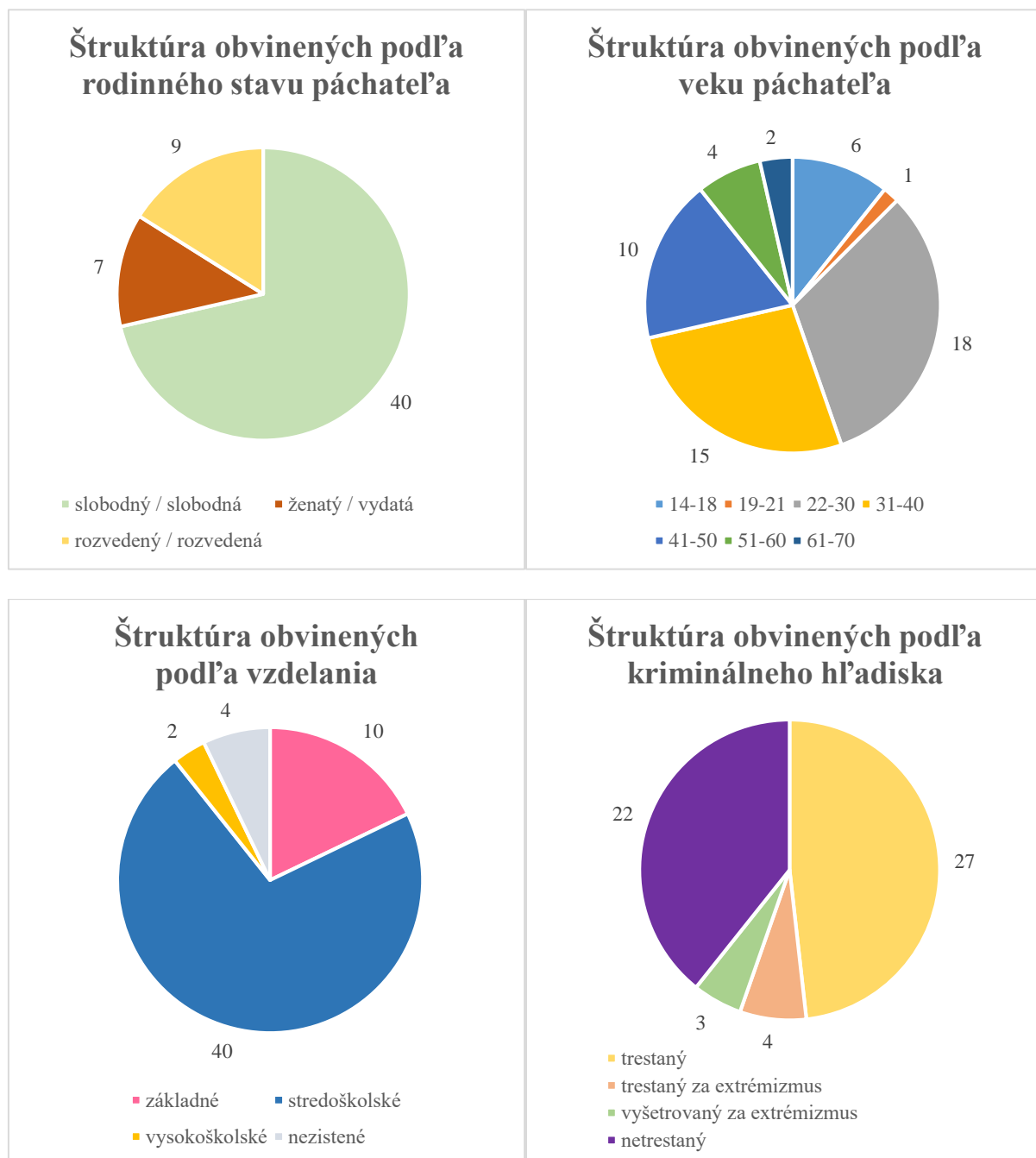
Páchateľmi boli tradične v prevažnej väčšine muži (54), v 2 prípadoch ženy.

Viac ako 70% páchatel'ov extrémistickej trestnej činnosti obvinených v roku 2022 je slobodných, ich podiel má rastúci trend.

Rovnako ako v roku 2021 aj v roku 2022 až tri štvrtiny páchatel'ov bolo vo veku 20 až 50 rokov. Oproti minulým obdobiam okrem nárastu podielu mladistvých páchatel'ov bol v roku

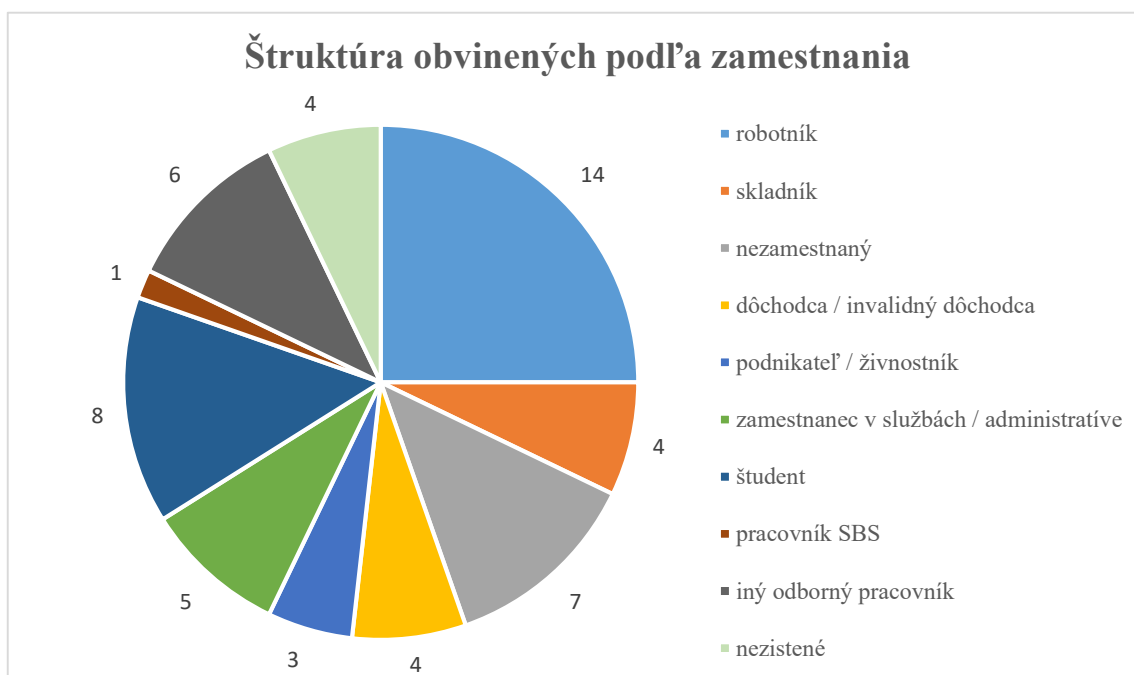
2022 zaznamenaný aj nárast podielu páchatel'ov vo veku 22-30 rokov na úkor páchatel'ov vo veku 31-40, ktorí v minulých obdobiach výrazne dominovali.

Viac ako 70% páchatel'ov trestných činov extrémizmu, ktorí boli obvinení v roku 2022, dosiahli najviac stredoškolské vzdelanie.

Trestné činy extrémizmu sú páchané rovnako páchatel'mi, ktorí neboli v minulosti trestaní za žiadnu trestnú činnosť (22), ako aj páchatel'mi, ktorí v minulosti trestaní boli (27). Páchatel'ov extrémistickej trestnej činnosti, ktorí už boli za takúto trestnú činnosť v minulosti potrestaní, bolo v roku 2022 päť, z toho jeden páchatel' dvakrát.

V 3 prípadoch išlo o obvinených v minulosti vyšetovaných za iné trestné činy extrémizmu v iných konaniach a súčasne v minulosti opakovane trestaných za inú než extrémistickú trestnú činnosť, najmä násilnú.

Najčastejšie sú páchatelmi extrémistickej trestnej činnosti tradične robotníci a nezamestnaní, pričom v roku 2022 bol zaznamenaný nárast počtu študentov základných, stredných a vysokých škôl ako páchatel'ov trestných činov extrémizmu.

Typickým páchatel'om extrémistickej trestnej činnosti v roku 2022 bol teda slobodný muž so stredoškolským vzdelaním vo veku 20 až 30 rokov, ktorý v zamestnaní vykonáva prácu nevyžadujúcu vysokú odbornosť.

2.5 Modus operandi (spôsob spáchania)

Zo spôsobov, ktorými boli spáchané **trestné činy extrémizmu**, pre ktoré bolo v roku 2022 začaté trestné stíhanie, sa najčastejšie vyskytujú prípady nenávistných prejavov z dôvodu príslušnosti k národu, rase, či presvedčeniu (37 prípadov), používanie extrémistickej symboliky a hesiel (36 prípadov) a rozširovania extrémistických materiálov (28 prípadov).

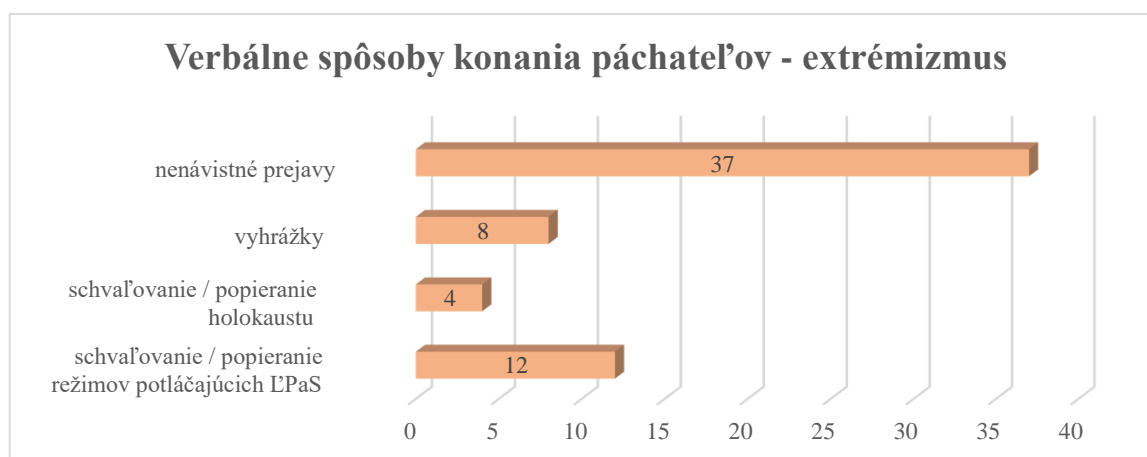
V 107 trestných stíhaniach začatých pre trestné činy extrémizmu v roku 2022 bolo 82 konaní spáchaných vo virtuálnom priestore prostredníctvom internetu a e-mailu, najmä prostredníctvom sociálnych sietí vo forme príspevkov a komentárov k príspevkom, čo je na úrovni roku 2021 (79). V reálnom priestore, teda na verejnosti, či poštou bolo spáchaných

104 extrémistických prejavov, čo predstavuje viac ako dvojnásobok oproti roku 2021 (50), pričom v roku 2022 mali prevahu nad skutkami spáchanými v kybernetickom priestore.

Spôsoby spáchania trestných činov extrémizmu	virtuálny priestor	reálny priestor	spolu
Nenávistné prejavy	19	18	37
Schvaľovanie, popieranie holokaustu	4	0	4
Podpora, prejav sympatie, schvaľovanie, popieranie režimov potláčajúcich ľudské práva a slobody	10	2	12
Vyhrážky smrťou, ublížením na zdraví	4	4	8
Fyzický útok	-	12	12
Extrémistické heslá, symboly	20	16	36
Odhalené tetovanie	1	2	3
Hajlovanie	0	5	5
Rozširovanie extrémistických materiálov	24	4	28
Poškodenie budovy, pomníka, inej veci	-	4	4
Spolu	82	104	149
Výroba extrémistických materiálov	-	-	3
Prechovávanie extrémistických materiálov	-	-	16
Spolu	-	-	168

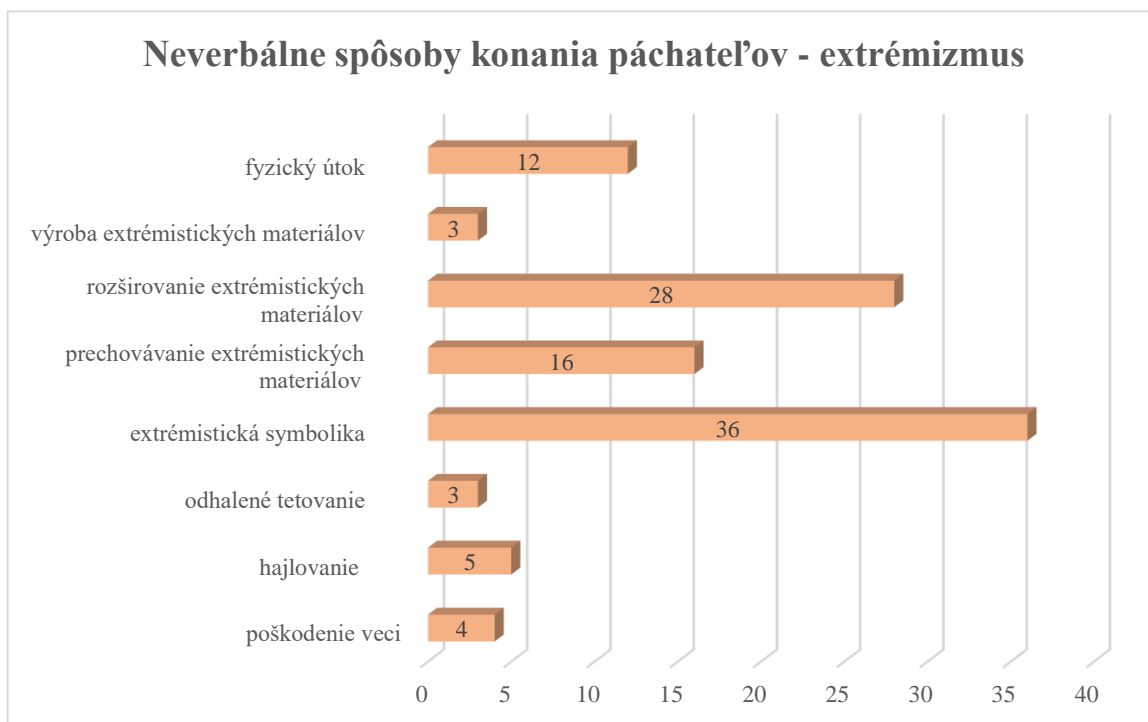
Pozn. V jednotlivých trestných veciach je vedené trestné stíhanie aj pre viaceré skutky spáchané rôznym spôsobom.

Verbálnych prejavov extrémizmu, ako sú textové príspevky na sociálnych sieťach, či vyhrážky, bolo v roku 2022 zaznamenaných 61.

Neverbálnych prejavov, medzi ktoré možno zaradiť používanie extrémistickej symboliky, hajlovanie, výrobu, rozširovanie, či prechovávanie extrémistických materiálov, bolo podstatne viac, až 107. Prevaha neverbálnych prejavov nad verbálnymi bola zaznamenaná

aj v predchádzajúcich obdobiach. V roku 2022 zostal ich vzájomný pomer na približne rovnakej úrovni ako v roku 2021.

3. Plnenie úloh národnou kriminálnou agentúrou ako gestorom na úseku boja proti extrémizmu

Národná kriminálna agentúra plní úlohy v oblasti odhaľovania trestných činov extrémizmu, zabezpečovania dôkazov pre vyšetrovanie trestných činov extrémizmu, metodického a školiaceho pracoviska na úseku extrémizmu, ďalej v oblasti výmeny informácií na úseku extrémizmu v rámci Policajného zboru a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, aj mimo rezortu na národnej aj medzinárodnej úrovni, a tiež ako kontaktný bod pre oblasť extrémizmu v oblasti národnej aj medzinárodnej spolupráce.

Pri plnení úloh gestora v oblasti boja proti extrémizmu v rámci Policajného zboru národná kriminálna agentúra plnila úlohy z **Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024**, ktorej zámerom je presadzovať, obhajovať a brániť demokratický právny štát, jeho základné hodnoty a atribúty a apelovať na vytváranie silného demokratického a politického prostredia odmietajúceho nenávisťné prejavy národnostnej, rasovej, etnickej, náboženskej alebo inej neznášanlivosti.

V oblasti boja proti **náboženskému extrémizmu** národná kriminálna agentúra pokračovala v dlhodobej spolupráci s cirkevným odborom Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v problematike nebezpečných spoločenstiev pôsobiacich na území Slovenskej republiky, predovšetkým v rámci medzirezortnej pracovnej skupiny, ktorá vznikla v roku 2021 na pôde Ministerstva kultúry Slovenskej republiky s cieľom zvýšiť informovanosť a prepojenosť jednotlivých rezortov pri riešení problémov súvisiacich s prenikaním manipulatívnych svetonázorových a spirituálnych skupín do sféry ochrany práv detí a zabránenie prenikaniu nebezpečných spoločenstiev do vzdelávacieho systému. Jedným z výsledkov činnosti skupiny je vydanie informačného letáka s názvom Podozrivé spoločenstvá, ktorý je určený predovšetkým starším žiakom základných škôl, študentom stredných škôl, vysokých škôl a mladým dospelým. Prostredníctvom 15 ilustrovaných znakov pomáha rozoznať nebezpečnú skupinu. Obsahuje aj základné informácie pre pedagógov, rodičov a dospelých zaoberajúcich sa ochranou práv detí a mládeže. Súčasťou sú aj kontakty, na ktoré sa môžu dotknuté osoby v konkrétnych prípadoch obrátiť. Informačný leták je k dispozícii na [tomto linku](#).

Za účelom predchádzania radikalizácii a extrémizmu a ochrany príslušníkov **rómskeho etnika** národná kriminálna agentúra dlhodobo spolupracuje s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity a mimovládnych organizácií. V roku 2022 v rámci spolupráce s mimovládnu organizáciou ETP Slovensko vykonali sériu stretnutí a prednášok

v jej komunitných centrách, venovali sa prevenčným aktivitám v rámci projektu ETP Slovensko „Schopné deti“ spočívajúce v mentorovaní skupiny rómskych teenagerov, a tiež spolupracovali s občianskym združením Cesta von, ktoré realizuje projekt Omamy.

Národná kriminálna agentúra participovala na projekte Centra pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) s názvom Mechanizmus prevencie radikalizácie a extrémizmu – polícia a mladí spoločne, v rámci ktorého bola zriadená pracovná skupina zložená zo zástupcov rôznych inštitúcií a mladých ľudí s cieľom pripraviť dokument, ktorý bude návodom na efektívnu **prevenciu radikalizácie mladých** na lokálnej úrovni. Za účelom zvýšenia povedomia o extrémizme a odbúravania predsudkov tiež spolupracujú s občianskymi združeniami Mareena a Mládež ulice, ako aj s Ústredným zväzom židovských náboženských obcí v Slovenskej republike.

V roku 2022 národná kriminálna agentúra pokračovala v dlhodobej spolupráci v rámci činnosti Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie (VRAX), ktorý bol zriadený ako jeden z výborov Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a patrí do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Naďalej tiež plnila úlohy v rámci Národnej expertnej skupiny na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti, extrémizmu a terorizmu, so zameraním na výmenu informácií subjektov participujúcich na odhaľovaní, objasňovaní, vyšetrovaní trestných činov extrémizmu a terorizmu, problematiku integrácie osôb s medzinárodnou ochranou a potrebu tvorby a realizácie deradikalizačných programov.

Národná kriminálna agentúra v rámci dlhodobej spolupráce s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave i so strednými odbornými školami Policajného zboru v Pezinku a Devínskej Novej Vsi vykonávala aj v roku 2022 prednáškovú činnosť za účelom zvyšovania odbornosti policajtov pri práci s páchatel'mi v oblasti boja proti extrémizmu a terorizmu, o spôsoboch práce s týmito páchatel'mi, a taktiež k otázkam radikalizácie a predchádzania opakovaniu trestnej činnosti.

Na základe zmluvy o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Právnickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave zabezpečuje národná kriminálna agentúra **výučbu** výberového predmetu „Radikalizácia a extrémizmus“ pre študentov denného magisterského štúdia.

V rámci projektu s Nitrianskym samosprávnym krajom s názvom „Len aby ste vedeli“ sa národná kriminálna agentúra podieľala na vykonaní série vzdelávacích a preventívnych prednášok na šiestich stredných školách v Zlatých Moravciach, Leviciach a Komárne. Ďalej zrealizovala tri prednášky na tému radikalizácia naprieč Slovenskou republikou

prostredníctvom multiinštitucionálnych Regionálnych platforiem pre pomoc obetiam trestných činov, zriadených pod Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky.

Národná kriminálna agentúra sa podieľala na tvorbe príručky pre prvolíniových pracovníkov tematicky zameranej na identifikáciu rizikových faktorov, ktoré môžu mať vplyv na proces **radikalizácie** s názvom „Radikalizácia a násilný extrémizmus“. Prvolíniovými pracovníkmi sú predstavitelia rôznych profesií, ako sú pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci, sociálni pracovníci, zamestnanci centier voľného času, tréneri, psychológovia, zamestnanci komunitných nízkoprahových organizácií a mimovládnych neziskových organizácií, ale aj zamestnanci obecných a mestských zastupiteľstiev a policajti s lokálnou znalosťou, ktorí sa opakovane dostávajú do priameho kontaktu s obyvateľmi, a teda sú schopní rozpoznať zmeny v prejavoch jednotlivcov, ktoré môžu indikovať zvýšené riziko radikalizácie. Príručka je k dispozícii na [tomto linku](#).

Pokiaľ ide o **medzinárodnú spoluprácu**, národná kriminálna agentúra sa dlhodobo podieľa na činnosti Siete pre zvyšovanie povedomia o radikalizácii (RAN - Radicalisation Awareness Network), konkrétne skupiny RAN POL zriadenej pod Európskou komisiou. Konferencie realizované v súvislosti s členstvom v tejto platforme boli v roku 2022 zamerané na identifikáciu pravicovo extrémistických prejavov v online aj offline priestore, ich osobitosti a elimináciu.

Národná kriminálna agentúra sa v roku 2022 podieľala na aktivitách súvisiacich s členstvom v analytických projektoch Europolu, a to projektu Dolphin zameraného na tzv. domáci terorizmus a pravicový extrémizmus a projektu Check the Web zameraného na online teroristické aktivity, ďalej s členstvom v Európskej sieti expertov pre záležitosti terorizmu (EENeT - European Expert Network on Terrorism Issues), ktorá je nezávislou a neformálnou sieťou zástupcov orgánov presadzovania práva a akademickej obce v oblasti terorizmu, radikalizácie a extrémizmu, ako aj s členstvom v Platforme expertov Europolu.